

در این مقاله سریالی، قرار است برایتان جزوه فارسی هفتم یا بهتر یگوییم، تمام آنچه که در فارسی هفتم نیاز به آموختن آن دارید را خلاصه کنیم تا در شب امتحان بتوانید با خواندن همین مقاله، کل جزوه فارسی هفتم را بیاموزید؛ پس با ما تا پایان این مقاله همراه باشید.

نکات مهم خلاصه جزوه فارسی هفتم

به دلیل تفاوت در شیوه تدریس دبیران محترم و اضافه یا کم شدن این مباحث در مدارس عادی یا سمپاد، ما در این مقاله تمام آنچه را که احتمال دارد معلمتان به شما آموخته باشند را آورده ایم. پس ممکن است یکسری از موارد این جزوه برایتان اضافی باشد که می توانید از روی آن بگذرید؛ اما این مقاله تمام مباحث را پوشش داده است. در اولین قدم از خلاصه جزوه فارسی هفتم قرار است در مورد جناس صحبت کنیم.

جناس چیست؟

وقتی بین دو یا چند واژه، رابطه ای برقرار باشد تا باعث آهنگین تر شدن و زیباتر شدن شعر شود، به آن جناس می گوییم.

انواع جناس:

- جناس تام
- جناس ناقص حرکتی
- جناس ناقص اختلافی
- جناس ناقص افزایشی

جناس تام چیست؟

دو واژه ای که در نوشتن و خواندن یکسانند اما در معنی تفاوت دارند را جناس تام می گویند.

جناس ناقص اختلافی چیست؟

کلماتی که فقط در یک حرف با هم تفاوت داشته باشند، دارای جناس ناقص اختلافی هستند.

جناس ناقص حرکتی چیست؟

دو کلمه با معنای متفاوت که فقط در یک حرکت (ـِ، ـِ، ـُ) با هم اختلاف داشته باشند، دارای جناس ناقص حرکتی هستند.

جناس ناقص افزایشی چیست؟

هنگامی که یک کلمه نسبت به کلمه دیگر، یک حرف بیشتر داشته باشد، دارای جناس ناقص افزایشی است.

فرق جناس با سجع چیست؟

با تعاریفی که پیشتر از سجع گفتیم، شاید برایتان این سوال پیش بیاید که فرق جناس با سجع چیست؟ مگر جناس هم همین کار را (یعنی آهنگین کردن عبارت) انجام نمی داد؟

درست است که هر دو کار آهنگین کردن نثر یا نظم را انجام می دهند اما، ساختار این دو فرق می کند؛

۱. اولاً سجع فقط در قسمت های پایانی متن می آید؛

۲. در سجع وزن و حروف روی یا همان حروف پایانی مشترک را بررسی می کنیم اما در سجع تمام واج های یک کلمه بررسی می شود.

نحوه شمارش جمله

ما با شناسایی و شمارش جمله می توانیم ساختار جملات را درک کنیم و سپس به بررسی نقش های کلمات در جمله بپردازیم؛ نحوه شمارش جمله یکی از مهم ترین مباحث جزوه فارسی هفتم است زیرا در [گروه اسمی](#) و... به آن نیاز خواهید داشت.

مراحل شمارش جمله به ترتیب زیر است:

۱. شناسایی فعل های موجود

۲. شناسایی افعال محذوف

۳. شمارش و شناسایی شبه جمله ها

۴. شناسای اصوات

شناسایی فعل های موجود

در اولین مرحله از نحوه شمارش جمله، ابتدا فعل های موجود در بیت یا جمله را مشخص میکنیم.

شناسایی افعال محذوف

گاهی ممکن است فعل خود را پنهان کرده باشد که در این حالت به آن **فعل محذوف** می گوییم.

شمارش و شناسایی شبه جمله ها

شبه جمله ها به دو دسته تقسیم می شوند:

- ندا

- منادا

ندا

کلماتی که به واسطه آن، اسم یا همان منادا را صدا می زنیم و یا عواطف و روحیات خود را بیان می کنیم.

منادا

منادا همان اسمی است که به واسطه ندا، آن را صدا می زنیم.

پیدا کردن اصوات

اصوات هم به دو دسته تقسیم می شود:

- صوت

- غیر صوت

صوت

آخ و آه و ... مثال هایی از صوت ها هستند.

غیر صوت

ساکت «به معنی ساکت باشید» نیز مثالی از غیر صوت ها است.

اگر نیاز به مطالعه کامل در این زمینه دارید، پیشنهاد می کنیم تا مقاله [نحوه شمارش جمله](#) را بخوانید.

نوع و نقش کلمه در فارسی

در دستور زبان فارسی، دو بخش عمده داریم:

- نوع کلمه
- نقش کلمه

نوع کلمه چیست؟

در نوع کلمه، ویژگی‌ها و خصوصیات واژه را، در خارج از جمله و به صورت تنها بررسی می‌کنیم.

انواع کلمه:

هر واژه ای خارج از جمله، جزو یکی از هفت مورد زیر می باشد؛

۱. اسم
۲. فعل
۳. حرف
۴. ضمیر
۵. صفت
۶. قید
۷. صوت

اسم

به هر کلمه ای که با آن انسان‌ها، اشیاء، حیوانات و... را خطاب و صدا می‌زنیم، اسم می‌گویند.

فعل

به کلمه ای فعل می‌گوییم که انجام گرفتن کاری یا وقوع حالتی را در سه زمان ماضی «گذشته»، مضارع «حال» و مستقبل «آینده» بیان می‌کند.

حرف

به کلمه ای که به تنهایی دارای معنی و مفهوم نیست و برای معنی دار شدن باید وارد جمله شود، حرف می‌گویند.

ضمیر

به کلمات یا حروفی که جایگزین اسم می شوند و از تکرار اسم جلوگیری می کنند. **ضمیر** می گوئیم.

صفت

کلماتی که به واسطه آن، چیزی را توصیف می کنیم، **صفت** می نامیم.

قید

وقتی یک ویژگی اضافه را به جمله می افزاییم به شرطی که با حذف آن کلمه، ماهیت جمله تغییر نکند، به آن کلمه **قید** می گوئیم.

صوت

آخ و آه و ... مثال هایی از صوت ها هستند.

اسم

کلمه ای که خود به تنهایی صدایی است که برای خطاب و صدازدن چیز دیگری به کار می رود را **صوت** می گویند.

مانند: آهای، وای، هی

نقش کلمات در جمله

کلمات در درون جمله، یکی از نقش های زیر را برای خود بر می دارند.

- نهاد
- مفعول
- مسند
- متمم
- منادا
- نقش های تبعی

نهاد

کلمه ای در جمله که در مورد او سخن می گوئیم را **نهاد** می نامیم.

نحوه مشخص کردن نهاد در جمله:

برای مشخص کردن نهاد در جمله، کلمات «چه کسی» یا «چه چیزی» را از فعل جمله می پرسیم.

مفعول

در زبان فارسی، به فرد یا چیزی **مفعول** می گوییم که کار و فعل بر روی آن صورت گرفته است. «را» نشانه مفعول است.

البته در زبان فارسی، را فقط نشانه مفعول نیست بلکه انواع دیگری نیز دارد؛ به همین منظور مقاله [انواع را در زبان فارسی](#) را بخوانید .

البته وجود مفعول در جمله اجباری نیست و در برخی از جملات، مفعول را نمی بینیم.

نحوه مشخص کردن مفعول در جمله:

برای مشخص کردن مفعول در جمله، باید کلمات «چه کسی را» یا «چه چیزی را» از فعل بپرسیم.

مسند

به کلمه ای که به آن موقعیت یا شرایطی را نسبت می دهیم، **مسند** می گویند.

در مقاله [مسند و فعل اسنادی چیست؟](#) به طور کامل مسند و فعل اسنادی را توضیح داده ایم.

نحوه مشخص کردن مسند در جمله:

برای مشخص کردن مسند در جمله ای که فعل اسنادی در آن حضور دارد- باید کلمات «چطور»، «چگونه» و «چجور» را از فعل اسنادی بپرسیم.

متمم

به کلمه ای که بعد از حروف اضافه یعنی «از، به، با، برای، زیر، روی و...» به کار رود، **متمم** می گوییم.

نحوه مشخص کردن متمم در جمله:

زیر، بالای، روی، کنار، دور، از، به، با، بی، در، مگر، جز، بدون و...

با شناخت حروف اضافه -یعنی حروفی که در بالا گفتیم- می توان به متمم دست پیدا کرد.

اگر میخواهید بیشتر با متمم و نقش آن در جمله آشنا شوید، مقاله [متمم و حرف اضافه](#) را بخوانید .

منادا

قبل از شناخت منادا، باید حرف ندا را دانست.

به کلماتی که به واسطه آن، اسم یا همان منادا را صدا می زنیم و یا عواطف و روحیات خود را بیان می کنیم، ندا می گوییم.

همان اسمی که به واسطه ندا، آن را صدا می زنیم، منادا می باشد.

شناسایی منادا در جمله:

برای شناسایی منادا در جمله، باید ندا را پیدا کرد و کلمه ای که ندا آن را مورد خطاب قرار می دهد، منادا می شود.

نقش های تبعی:

نقش های تبعی دارای سه دسته هستند؛

- بَدَل
- معطوف
- تکرار

بدل

بدل، توضیح اضافه ای برای اسم قبل از خودش است به طوری که اگر از جمله حذف شود و یا با اسم قبل از خودش جا به جا شود هیچ مشکلی در جمله به وجود نخواهد آمد.

معطوف

معطوف همیشه بعد از واو عطف می آید.

شاید بپرسید واو عطف چیست؟

بیا بیاید انواع واو را مورد بررسی قرار دهیم؛

انواع واو در زبان فارسی:

- واو عطف
- واو ربط

واو عطف: «و» که بین دو کلمه می آید

واو ربط: «و» که بین دو جمله می آید

تکرار

وقتی بخشی از سخن را برای تاکید، دوباره می آوریم، تکرار آورده ایم.

این توضیح یکم طولانی و سنگین بود مگه نه؟

اگر به خوبی متوجه این موضوع نشدید، اکیدا تاکید می کنیم که مقاله [نوع و نقش کلمه](#) را بخوانید زیرا این موضوع بارها و بارها از موضوعات دیگر مهم تر است.

آموزش فعل اسنادی

فعل اسنادی برای نسبت دادن چیزی به چیز دیگر، به کار می رود و همچنین افعال اسنادی بر انجام کاری دلالت نمیکنند.

چه فعل هایی اسنادی هستند؟

افعال «است، بود، شد، گشت و گردید» اسنادی هستند.

اگر در جمله ای فعل اسنادی وجود داشته باشد، مسند نیز موجود است.

نحوه مشخص کردن و شناسایی مسند در جمله:

وقتی که کلمات «چطور، چه جور و چگونه» را از فعل اسنادی بپرسیم، مسند را به ما نشان می دهد.

کدام فعل ها اسنادی نیستند:

است (هست)

اگر به معنی «وجود داشتن و قرار داشتن» باشد، فعل، اسنادی نیست.

شد

اگر به معنی «رفتن» باشد، اسنادی نیست.

گردید

اگر به معنی «چرخیدن، گردش کردن یا دور زدن» باشد، فعل، اسنادی نیست.

افعال با باطن اسنادی:

بعضی از افعال ظاهر اسنادی ندارند اما باطنی اسنادی دارند و علاوه بر مسند، مفعول نیز می پذیرند.

گردانیدن

فعل گردانیدن و فعل های هم معنی آن مانند نمودن، کردن، ساختن و...

نامیدن

فعل نامیدن و فعل های مترادف آن مثل خواندن، گفتن، صدا کردن، زدن و...

شمردن

فعل شمردن و فعل های هم معنی آن مثل به شمار آوردن ، به حساب آوردن و...

پنداشتن

فعل پنداشتن و فعل های هم معنی آن مثل دیدن، دانستن و...

با این که در جزوه فارسی برایتان فعل اسنادی را کاملا توضیح دادیم، اگر بازهم به توضیحات بیشتری نیاز دارید، مقاله [فعل اسنادی](#) را بخوانید.

سجع چیست؟

وقتی در پایان جملات متنی، کلماتی را بیاوریم که وزنشان، یا حرف آخرشان و یا هر دو، به آن سجع می گوئیم.

نثر مسجع چیست؟

وقتی در جملاتی آرایه سجع را می آوریم به آن جمله، نثر مسجع یا نثر آهنگین می گوئیم.

سجع چند نوع دارد؟

انواع سجع عبارتند از:

- سجع متوازی
- سجع مطرف
- سجع متوازن

سجع متوازی چیست؟

سجع متوازی به نوعی از آرایه سجع گفته می شود که کلمات سجع، هم در حرف پایانی و هم در وزن، یکسان باشند.

سجع مطرف چیست؟

به سجوی سجع مطرف می گوئیم که کلمات سجع فقط در حرف یا حروف پایانی با هم یکسان باشند.

سجع متوازن چیست؟

به سجوی گفته می شود که کلمات سجع فقط در وزن، اشتراک داشته باشند.

فرق سجع با جناس چیست؟

وقتی در شعر کلماتی دارای یک جنس را می آوریم به آن جناس می گویند و اگر در جمله این عملیات را انجام دهیم به آن سجع می گویند.

به طور کامل سجع را در سطح دوره اول متوسطه یاد دادیم، همچنین اگر نیاز به مثال بیشتری دارید، مقاله [سجع](#) را بخوانید.

ضمیر و مرجع ضمیر چیست؟

به کلمات یا حروفی که جایگزین اسم می شوند و از تکرار اسم جلوگیری می کنند، ضمیر می گوئیم. و همچنین به اسمی که ضمیر، جانشین آن می شود، مرجع ضمیر گفته می شود.

انواع ضمیر

- ضمیر متصل
- ضمیر منفصل

ضمیر پیوسته

همانطور که از نامش پیداست، به ضمیری که مستقل و جدا نیست و به کلمه یا اسم می چسبد، ضمیر پیوسته (ضمیر متصل) می گویند.

در جدول زیر، انواع ضمیر پیوسته را به همراه شخص و شمارشان آورده ایم.

مفرد	جمع	شخص / شمار
م-	مان-	اول شخص
ت-	تان-	دوم شخص
ش-	شان-	سوم شخص

ضمیر گسسته:

به ضمیری که مستقل و جدا از اسم و کلمه می باشد، **ضمیر گسسته** یا **ضمیر منفصل** می گوییم.

در جدول زیر نیز برایتان انواع ضمائر گسسته و منفصل را به همراه شخص و شمار آورده ایم.

مفرد	جمع	شخص / شمار
من	ما	اول شخص
تو	شما	دوم شخص
او	آنها	سوم شخص

نکته: ضمیر گسسته در نقش های دستوری، به صورت های نهاد، مضاف الیه، متمم و مفعول به کار می رود.

نکته: گاهی ممکن است ضمیر منفصل، خود را حذف و پنهان کرده باشد که در این صورت تنها از شخص و شمار گروه های فعلی می توانیم نوع آن (شخص و شمار) را تشخیص دهیم.

اگر در تشخیص ضمیر مشکل دارید، حتما مقاله [ضمیر](#) را بخوانید.

انواع را در ادبیات فارسی

ما در ادبیات فارسی متوسطه اول، ۴ نوع «را» داریم:

- «را» مفعولی
- «را» حرف اضافه
- «را» فک اضافه
- «را» مالکیت

را مفعولی

از این نوع «را»، به عنوان **نشانه وجود مفعول** در جمله یاد می شود.

و اگر مقاله انواع نقش های دستوری را از تجزینو خوانده باشید، می دانید که کلمه قبل از «را مفعولی»، مفعول است.

را حرف اضافه

از این نوع «را» به عنوان **نشانه وجود حرف اضافه** در جمله یاد می شود.

پس این نوع «را» به صورت حرف اضافه تعبیر می شود و از این طریق به پیدا کردن متمم می رسیم.

برای شناخت کامل نقش های دستوری مانند **متمم و نحوه پیدا کردن آن**، مقاله **نقش های دستوری در فارسی** ما را بخوانید.

را فک اضافه

امروزه از این نوع را، کمتر استفاده می شود اما در اشعار و داستان های قدیمی، به خوبی می توان آن را یافت.

این نوع را، بین مضاف و مضاف الیه می آید و جای آن دو را عوض می کند.

را مالکیت

در این نوع «را»، باید فعل اسنادی موجود در جمله را به مصدر داشتن و دارم و داشتم تغییر بدیم.

برای درک بهتر این توضیح، مقاله **توضیح فعل اسنادی** و مصدر چیست را بخوانید.

به همین سادگی **انواع را** را برایتان در خلاصه جزوه فارسی هفتم توضیح دادیم.

انواع جمله

به شما پیشنهاد می‌کنیم علاوه بر شناخت انواع جمله در فارسی هفتم، اجزای مهم‌ترین عنصر و کلمه جمله یعنی فعل را بدانید؛ به همین منظور پیشنهاد می‌کنیم مقاله [اجزای تشکیل دهنده فعل در فارسی هفتم](#) را نیز بخوانید.

بگذارید قبل از این که انواع جمله در فارسی هفتم را بگوییم، تعریف جمله را بیان کنیم تا سپس به معرفی انواع آن پردازیم.

جمله چیست؟

به یک کلمه یا گروهی از کلمات که خود به تنهایی یا با یکدیگر معنی دهند و پیغامی را به درستی از نویسنده به خواننده یا از گوینده به شنونده منتقل کنند، **جمله** می‌گوییم.

در فارسی هفتم، چهار نوع جمله داریم:

- جمله خبری
- جمله پرسشی
- جمله امری
- جمله عاطفی
- جمله خبری

جمله خبری

همانطور که از نامش پیداست، این نوع از جملات، حامل و حمل‌کننده خبر هستند.

در این جمله منتظر پاسخ شنونده یا غیره نیستیم بلکه خبری را رسانده ایم.

نکته: در پایان جملات خبری نقطه «.» می‌گذاریم.

جمله پرسشی

مشخصاً در این نوع از پرسش، سوالی را بیان می‌کنیم و منتظر شنیدن جواب از شنونده هستیم.

لحن ما در جملات پرسشی نیز باید به صورت سوالی باشد.

اگر بخواهیم یک جمله پرسشی را بنویسیم، باید در پایان آن، **علامت سوال «؟»** بگذاریم.

همچنین می‌توانید از کلمات پرسشی مانند «آیا»، «چرا»، «برای چه» و... برای سوالی کردن جمله مان استفاده کنیم؛

نکته: خود جملات پرسشی دارای انواعی هستند که ساختار متفاوتی از جملات پرسشی ساده دارند.

برای مطالعه انواع جملات پرسشی، مقاله [انواع پرسش در فارسی نهم](#) البته مقاله گفته شده، لزوماً به پایه نهم ربطی ندارد بلکه شناخت و مطالعه آن در هر پایه ای می‌تواند مفید باشد.

جمله امری

این جملات حاوی امر یا دستور هستند؛ در این جملات ما بر کسی دستور می‌دهیم. در جملات امری، نهاد نمی‌آید. اگر اسمی در قبل از فعل هم بیاید، برای تأکید بیشتر است و در واقع به آن نام ندا می‌گوییم. در این جملات، نهاد محذوف، تو یا شما می‌باشد.

جمله عاطفی

این نوع جملات دارای عواطف انسانی همانند: شادی، خشم، تعجب و... می‌باشند.

در پایان این نوع از جملات، از علامت تعجب «!» استفاده می‌کنیم.

نکته: گاهی پیش می‌آید که یک کلمه نیز جمله عاطفی به حساب بیاید. که معمولاً به این نوع از کلمات، صوت می‌گوییم.

کلماتی مانند: «ساکت! - خموش! - آفرین! - مبارک! و...» صوت هستند.

نکته: در این نوع از جملات اکثراً فعل محذوف و پنهان هستند

نکته: در اکثر جملات عاطفی، از کلمات «چه، چقدر، و...» استفاده می‌کنیم

اگر به توضیحات بیشتر نسبت به جزوه فارسی هفتم نیاز دارید، مقاله [انواع جمله](#) را بخوانید.

اجزای فعل در فارسی چیست؟

فعل چیست؟

قبل از آموختن اجزای فعل در فارسی می‌بایست تا مفهوم فعل در فارسی را بدانیم؛

به کلمه که انجام گرفتن کاری یا وقوع حالتی را در سه زمان ماضی «گذشته» و مضارع «حال» و مستقبل «آینده» نشان می‌دهد.

فعل به تنهایی یک جمله است.

اجزای تشکیل دهنده فعل در فارسی هفتم از دو جزء تشکیل می شود:

- بن
- شناسه

بن

بن در اجزای فعل در فارسی، جزئی جدایی ناپذیر می باشد که معنی و مفهوم اصلی فعل را به همراه دارد.

دو نوع بن داریم:

- بن ماضی
- بن مضارع

بن ماضی:

به صورت کلی، این نوع از بن، به زمان گذشته دلالت دارد و طریقه ساخت آن به صورت زیر می باشد.

نحوه درست کردن بن ماضی

* در مرحله اول، مصدر - را که در ادامه به معرفی آن خواهیم پرداخت - بدون «ن» در نظر می گیریم.

* سپس شناسه - را که در ادامه مقاله آن را تعریف خواهیم کرد - به صورت سوم شخص مفرد در نظر می گیریم.

بن مضارع:

بن مضارع به زمان حال اشاره دارد و نحوه ساخت آن در ادامه آمده است.

نحوه درست کردن بن مضارع:

- از مصدر، فعل امر دوم شخص مفرد می سازیم.
- سپس «ب» را حذف می کنیم.

شناسه:

شناسه در اجزای فعل در فارسی، جزء تغییر پذیر فعل است که بیان کننده شخص، و شمار می باشد و به فعل

می چسبد.

به طور کلی، شناسه ها را به دو دسته تقسیم می کنیم:

- شناسه های ماضی
- شناسه های مضارع

شناسه های ماضی

مفرد	جمع
مَ-	یم
ی	ید
-	ندَ-

شناسه های مضارع

مفرد	جمع
مَ-	یم
ی	ید
دَ-	ندَ-

مصدر

به کلمه ای که نه بر زمان و نه بر فرد یا شخصی دلالت میکند ولی انجام کاری را می رساند و به «ن» ختم می شود، مصدر می گویند.

مصدرها، جمله به حساب نمی آیند.

ظاهر مصدر به گونه ای است که شاید آن را با فعل اشتباه بگیرید اما چنین نیست.

تفاوت مصدر با فعل

مصدر، از «بن فعل + نَ» تشکیل می شود.

تا اینجای مقاله، اجزای فعل در فارسی را خوانید اما قدم بعدی برای شناخت بیشتر فعل، دانستن گروه فعلی است پس آن را بخوانید که به همین منظور برایتان مقاله [انواع گروه فعلی](#) را نوشته ایم. به همین سادگی در خلاصه جزوه فارسی هفتم [اجزای فعل](#) در فارسی هفتم را توضیح دادیم.

متمم چیست؟

به کلمه یا کلماتی که بعد از حرف اضافه می آیند، **متمم** می گویند.

در بعضی از جملات برای این که فعل معنی کاملی بدهد، متمم را به جمله اضافه می کنیم.

حرف اضافه چیست؟

حروف اضافه، کلمه یا کلماتی هستند که اگر به تنهایی بیایند، معنی خاصی ندارند و برای وصل کردن، نسبت دادن و نشان دادن موقعیت کلمه ای به فعل، می آیند.

تعداد زیادی حرف اضافه در زبان فارسی وجود دارد اما بعضی از آنها بسیار پرتکرار هستند که در پایین آورده ایم؛

- از
- به
- با
- بر
- برای
- زیر
- کنار
- دور
- بالای
- ابتدای
- مگر
- جز
- بدون

- تا

- و...

نکته: کلماتی از نظیر «مثل»، «مانند» و... حرف اضافه هستند.

نکته: «چو» و «چون» اگر به معنی «وقتی که»، «زمانی که» و «اگر» باشند، حرف اضافه به حساب نمی آیند و حرف ربط می باشند اما اگر به معنی «مثل» و «مانند» باشند، حرف اضافه هستند.

نکته: گاهی اوقات «را» به صورت حرف اضافه می آید که به آن «را حرف اضافه» می گویند.

در مقاله [انواع را در ادبیات](#) برایتان به صورت کامل انواع «را» آموزش داده شده است. که پیشنهاد می کنیم آن مقاله را نیز بخوانید.

نکته: «تا» اگر به معنی مسافت و زمان باشد، حرف اضافه است وگرنه حرف ربط می باشد.

تعجب نکنید! در جزوه فارسی هفتم (یعنی همین مقاله ای که در حال خواندن آن هستید) برایتان همه موارد را از جمله حرف اضافه و متمم آموزش دادیم. اگر به توضیحات بیشتر در این مورد نیاز دارید، مقاله [متمم چیست](#) را بخوانید.

آرایه کنایه چیست؟

هنگامی که درباره یک موضوع به طور غیر مستقیم سخن می گوئیم یا از معنای دور یک مطلب استفاده می کنیم، به آن کنایه می گویند.

به مثال زیر توجه کنید؛

دهانش بوی شیر می دهد.

عبارت بالا، به معنای این نیست که واقعا «دهانش بوی شیر می دهد» بلکه این عبارت به معنای کم سن بودن یا کم تجربه بودن فرد استفاده می شود.

آرایه کنایه را در یک پاراگراف برایتان توضیح دادیم! در مقاله [آرایه کنایه](#) برایتان کلی مثال و تصویر آوردیم.

کلمات ساده و غیر ساده

به طور کلی، کلمات از نظر ساختار به دو دسته زیر تقسیم می شوند؛

- ساده

- غیر ساده

کلمات ساده

به کلماتی که از لحاظ ساختاری دارای یک بخش هستند و نمی توان آنها را به بیشتر از یک بخش تقسیم کرد، کلمات ساده می گویند. کلمات زیر نمونه هایی از کلمات ساده هستند؛

مثال کلمات ساده

صحرا - نام - کلاس - گل - هوا - فرمان - بو - راه - دفتر - خیابان

کلمات غیر ساده

به کلماتی که از دو یا چند جزء تشکیل شده اند، کلمات غیر ساده می گویند.

مثال کلمات غیر ساده

گلخانه ← گل + خانه

فرمان گذار ← فرمان + گذار

روزنامه نویس ← روزنامه + نویس

آرایشگر ← آرایش + گر

واژه های غیر ساده دارای سه ساختمان هستند.

انواع واژه های غیر ساده از لحاظ ساختمان:

۱- پیشوند + اسم یا صفت

مانند:

با استعداد ← با + استعداد

هم درس ← هم + درس

مهمترین پیشوند ها:

مهم ترین پیشوند ها عبارتند از: با - بی - نا - هم

۲- اسم یا صفت یا بُن فعل + پسوند

مانند:

لاله زار ← لاله + زار

کوشا ← کوش + ا

مهمترین پسوند:

مهم ترین پسوند ها عبارتند از: ی - گر - ار - ه - ش - ان - انه - زار - بان - ستان - گاه - ک

۳- اسم + بُن + پسوند

مانند:

اسم نویسی ← اسم + نویس + ی

آشتی کنان ← آشتی + کُن + ان

اگر به توضیحات بیشتری نسبت به جزوه فارسی هفتم نیاز دارید حتما مقاله [کلمات ساده و غیر ساده](#) را بخوانید.

ترکیب اضافی و ترکیب وصفی

در زبان فارسی، دو نوع ترکیب داریم که عبارتند از:

- ترکیب وصفی
- ترکیب اضافی

ترکیب وصفی

همانطور که از اسم ترکیب وصفی معلوم است، این ترکیب کلمه ای را وصف می کند؛ به ساختار این ترکیب بنگرید:

موصوف + صفت (اسم + - + صفت)

وقتی با کلمه ای، ویژگی های یک چیز را بیان می کنیم، به آن کلمه **صفت** می گویند.

کلمه ای را که به واسطه صفت، ویژگی های آن را بیان می کنیم، **موصوف** می نامند.

قبلا در مقاله [آموزش نوع و نقش کلمه](#)، توضیح دادیم که [صفت چیست](#) پس پیشنهاد می کنیم این مقاله کامل را نیز بخوانید.

ترکیب اضافی

در ترکیب اضافی، ساختار به صورت زیر می باشد؛

مضاف + مضاف الیه (اسم + - + ضمیر)

به اسمی که به اسم دیگر نسبت داده می شود، **مضاف** می گویند و در ترکیب اضافی، به کلمه بعد از مضاف، **مضاف الیه** می گویند.

نکته: در ترکیب ها، گاهی از اوقات، بجای کسره «-»، «ی» می آید. مانند «دریای زیبا» که ترکیب وصفی است.

نکته: گاهی اوقات در بعضی از ترکیب های اضافی، کسره نمی آید. مانند: دوستم، کتابمان و...

نکته: هرکدام از ترکیب های وصفی و اضافی، خود به چندین دسته تقسیم می شوند که فعلا به دانستنشان نیازی نداریم و این مباحث را در دوره متوسطه دوم آموزش می دهند.

راه شناسایی ترکیب وصفی و اضافی

به صورت کلی می توان با نگاه به ترکیب و معنی آن تشخیص داد که این ترکیب از چه نوع است اما اگر در شناسایی ترکیبی شک داشتیم که وصفی است یا اضافی میتوانیم از راهکارهای زیر استفاده کنیم:

- به ابتدای ترکیب، «این» اضافه می کنیم و میان دو کلمه ویرگول «،» یا مکث می اندازیم و کسره «-» یا «ی» را حذف می کنیم و در انتهای ترکیب، «است» اضافه می کنیم. اگر آن جمله معنی بدهد، آن ترکیب **وصفی** است و اگر معنی ندهد، ترکیب **اضافی** است. به مثال های زیر توجه کنید؛

به انتهای ترکیب، «تر» اضافه میکنیم؛ اگر معنی داد، ترکیب وصفی است و اگر معنی نداد، ترکیب اضافی است.

مقاله [ترکیب وصفی و اضافی](#) را علاوه بر توضیحات جزوه فارسی هفتم بخوانید تا این موارد را با مثال بیشتر بیاموزید.

این بود از خلاصه جزوه فارسی هفتم که امیدواریم از آن لذت برده باشید.